

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Nissum Fjord

Natura 2000-område nr. 65

Habitatområder H58

Fuglebeskyttelsesområde F38

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen.
Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland.

Forsidefoto:
Nisum Fjord og Fjandø set mod nordøst.
Fotograf: Miljøstyrelsen Midtjylland.

ISBN: 978-87-7564-513-8

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	13
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	13
1.4.2 Befolkningen	14
1.4.3 Menneskets sundhed	14
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	14
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	14
1.4.6 Landskab.....	15
1.4.7 Arter	15
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	15
1.5 Eksisterende miljøproblemer	16
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	17
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	18
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	18
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	22
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	22
1.10 Overvågning	23

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlaget indeholder en række træk- og ynglefugle samt fiske- og lampretarter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består således af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt såvel som på nationalt og internationalt plan. Området har national og international betydning som yngle-, raste- og opholdssted for en række kolonirugende, rørskovstilknyttede og engfugle samt en række trækfugle som svaner, gæs, ænder og vadefugle. I Natura 2000-planen fokuseres der dels på sikring af ynglefugles levesteder dels på sikring af trækfuglens raste- og overnatningssteder. Planen fokuserer også på sikring af frie vandringsmuligheder til gyde- og opvækstområder for især laks. På baggrund af dette vurderes det derfor, at planen har grænseoverskridende påvirkning.

Planens indsatser for fugle på udpegningsgrundlaget forventes at kunne hjælpe til at sikre og have gavnlig effekt på bestande af fugle som bevæger sig over landegrænser, fx mod ynglepladserne i Nordskandinavien eller mod overvintringsområderne i Sydeuropa og Afrika. For fisk- og lampretarterne forventes det, at en sikring af de frie vandringsmuligheder og en generel god vandløbskvalitet i gydevandløbene i men også uden for dette Natura 2000-område vil have en gavnlig effekt ud over landets grænser.

Natura 2000-området bidrager således til at sikre eller genoprette levesteder for levedygtige bestande af de udpegede arter på regionalt, nationalt og internationalt niveau.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. For yngle- og trækfuglene på udpegningsgrundlaget medvirker planen til at sikre yngle-, raste og overnatningsstederne for de udpegede fuglearter. Derudover forventes det, at de planlagte

indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området. Planen medvirker således generelt til at sikre den biologiske mangfoldighed i området.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for indsatser, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker blandt andet til at bekæmpe tilgroning af de lysåbne naturtyper i området samt at sikre en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne. En realisering af indsatsprogrammet sikrer samtidig synergi til at sikre raste- og ynglesteder for fugle og arter på udpegningsgrundlaget.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger, vildtreservater og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet kystlagunen, de større søer og vandløbene, ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for de mange planteædende trækfugle - svaner, gæs og ænder - der benytter området i forbindelse med træk til og fra yngleområder mod nord.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter - fisk, lampretter og pattedyr - på områdets udpegningsgrundlag skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biografisk niveau. Målet er at de tre bassiner i kystlagunen Nissum Fjord, de større søer (Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn) og vandløbene i området sammen med især de store strandengsarealer omkring vandområderne udgør et stor sammenhængende varieret naturområde af stor naturmæssig værdi, der fortsat rumme velegnede vokse- og levesteder for områdets udpegede arter og naturtyper.

Det er målet at fuglebeskyttelsesområdets kombination af store sammenhængende vandområder af laguner, ferske søer med store sammenhængende strandenge og rørskovsarealer fortsat sikres som levesteder for de nationalt betydende forekomster af ynglende rørskovsfugle som rørdrum og rørhøg og for kolonirugende kystfugle som klyde, split-, fjord- og havterne. Strandengene omkring vandområderne var tidligere yngleplads for engfuglene almindelig ryle og brushane. Almindelig ryle har været forsvundet som ynglefugl fra området i gennem en længere årrække, og brushane registreres nu kun med års mellemrum.

Nissum Fjord-området har international værdi for en række af områdets udpegede trækfuglearter. For svanearterne: knop-, sang og pibesvane, gåsearterne: bram-, kortnæbbet - og lysbuget knortegås og andefuglene: pibe- og spidsand samt toppet skallesluger er det tilsvarende målet, at områdets vandområder og de tilknyttede strandenges store værdi som overnatnings- og fourageringsområde for disse arter opretholdes og sikres. Området er også af international

betydning for to vadefuglearter: klyde og lille kobbersneppe. Begge arter benytter området som raste- og fourageringsområde i forbindelse med trækket til og fra ynglepladserne i Danmark eller for kobbersneppens vedkommende på den arktiske tundra. Det er derfor målsætningen, at de to arter fortsat kan finde uforstyrrede rasteområder inden for området.

Områdets naturtyper og arter sikres og forekomsterne af de på nationalt plan væsentlige forekomster af lagune og klithede og de i biogeografisk henseende store arealer med strandeng, havtornklit samt de truede naturtyper grå/grøn klit, tidvis våd eng, rigkær og stilkeke-krat prioriteres højt. Naturtyperne og levestederne for arterne sikres generelt den mest hensigtsmæssig pleje/drift og arealet af naturtyperne søges øget, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. Der sikres ekstensiv drift af lysåbne naturtyper, således at lysåbne, våde og tørre naturtyper vekselvirker og huser en naturkarakteristisk fauna og flora.

I Natura 2000 området prioriteres de vådeste dele af rørskovsarealerne opretholdt som rørskov på bekostning da disse store sammenhængende arealer er vigtige yngleområder for de rørskovstilknyttede fuglearter. Områdets ynglebestand af rørdrum og rørhøg er helt afhængige af udbredte rørskovsarealer på fugtig eller våd bund, herved opnår arternes reder den største sikkerhed for prædation fra pattedyr.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus

på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N65 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin atlantiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at

fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Strandeng (1330), der arealmæssigt er den klart mest udbredte naturtype i området, er kortlagt hele vejen rundt om fjorden. Knap halvdelen er i god naturtilstand, mens resten er beregnet til at være i moderat-ringe tilstand. Den overvejende moderat-ringe tilstand skyldes, at en stor andel af arealet er ugræsset og dækket af høje tagrørsbevoksninger, der helt naturligt har en artsfattige flora. Disse tagrørsarealer er dog for en stor dels vedkommende velegnede levesteder for de rørskovstilknyttede fuglearter.

Naturtypen surt overdrev (6230) har også en større udbredelse i området. Langt den overvejende del af disse er i god naturtilstand pga. at der er drift (afgræsning) på hele arealet og deraf kun meget begrænsede problemer med tilgroning. Det samme gør sig gældende for størstedelen af de kortlagte arealer for tidvis våd eng (6410) og våd hede (4010). For naturtyperne rigkær (7230), klithede (2140) og hængesæk (7140) er den største del af de kortlagte arealer ligeledes i god tilstand, mens mindre arealer er i moderat tilstand som en følge af tilgroning med vedplanter og invasive arter.

Der er i området desuden kortlagt meget små arealer med naturtyperne visse-indlandsklit (2310) og tørhede (4030) der begge er i moderat tilstand som en følge af naturtypernes karakteristiske arter kun er sparsomt udviklet, og at der ses tilgroning med høje græsser og urter. Naturtyperne grå/grøn klit (2130), havtorneklit (2160), græs-indlandsklit (2330) er registreret med lidt større arealer end de

to foregående disse arealer er for en stor dels vedkommende i moderat tilstand af de samme årsager.

I området er der kortlagt 3 skovnaturtyper - stilkege-krat (9190), elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0). Arealmæssigt fylder stilkege-krat mest med 2,6 ha ud af det samlede kortlagte habitat-skovareal på 4,6 ha.

I stilkegekrat er der registreret <1 stort træ/ha på ca. 1/3 af arealet mens der på den resterende 2/3 af arealet er registreret 1-5 store træer/ha. Dødt ved er i stilkege-krat registreret med 1-5 liggende døde/ha på ca. 2/3 af naturtypens areal og på de resterende ca. 1/3 er der registreret 6-10 liggende døde/ha. Stående døde er på hele naturtypens areal registreret med 1-5 stående døde/ha. På hele arealet af de to øvrige skovnaturtyper er der registreret <1 stort træ/ha og der er kortlagt 0-5 liggende døde på godt 2/3 af det samlede areal og >10 liggende døde på resten. Stående døde er kortlagt med 0-5 stående døde stammer/ha på hele areal af de to skovnaturtyper. Jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

I Natura 2000-området er der kortlagt 23 småsøer med habitatnaturtyperne næringsrig sø (3150), 2 småsøer med søbred med småurter (3130) og en kransnålalge-sø (3140). Stort set samtlige kortlagte småsøer i område er i enten høj eller god tilstand, og samlet ser er kun to småsøer i moderat tilstand. De fleste småsøer synes umiddelbart ikke at være næringsbelastede i væsentligt omfang, undtaget fra dette er de to søer i moderat tilstand.

I området findes der 22 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn. Habitatnaturtypen vandløb med vandplanter (3260) er registreret på 18 km i Fåre Mølleå, Flynder Å og i Damhus Å.

Inden for området er den marine habitatnaturtyper kystlagune kortlagt på ca. 6300 ha i Nissum Fjords tre bassiner, og de har alle i følge vandområdeplanen et ringe økologisk potentiale. Området er påvirket af eutrofiering.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er der otte arter, hvor der ikke er udviklet et tilstandssystem for disse arters levesteder.

Vandranke er registreret i forbindelse med det nationale overvågningsprogram fundet i en afvandingskanal syd for Feldsted Kog. Forekomsten vurderes af være stabil, og der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport vurderes artens udbredelse på landsplan at være stabil.

Bæklampret er registreret i Damhus Å og i Flynder Å som begge har udløb i Nissum Fjord. Arten trives godt i de middelstore vandløb i dette Natura 2000-område, og da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en fortsat forekomst af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er bæklampretten udbredt over det meste af landet og forekommer i såvel den atlantiske som den kontinentale biogeografiske region. Baseret på data fra overvågningsprogrammet ser udbredelsen af bæklampret i Danmark ud til at være stabil.

Flodlampret og havlampret er i seneste overvågningsperiode ikke fundet inden for området. Der foreligger derfor meget begrænset viden om artens eventuelle forekomst. Trusselvurderingen er derfor på samme måde ukendt for dem begge. Det vurderes, at området i vid udstrækning fungerer som vandringsområde for de to arter, når de trækker fra opvækstområderne i de store vandløb uden for Natura 2000-området til opvækstområderne i havet, og når de nogle år senere trækker den modsatte vej for at gyde. Jf. DCE's NOVANA-rapport er det ikke muligt på nuværende

tidspunkt at vurdere, om der er sket ændringer i arternes udbredelse inden for de habitatområder, hvor de er en del af udpegningsgrundlaget.

Laks benytter Nissum Fjord på dens vandring fra havet til gydepladserne i Storå og de store tilløb: Råsted Lilleå, Idom Å, Gryde Å og Vegen Å. Bestanden af laks i Storå-systemet, og dermed også laks på vandring gennem Nissum Fjord, er undersøgt af Danmarks Tekniske Universitet - DTU Aqua fire gange fra 2005 til 2015. Bestanden af vandrende laks er øget markant i denne periode fra ca. 400 fisk i 2005 til næsten 6000 fisk ved den seneste undersøgelse i 2015. Laksen passerer talrigt igennem området under artens gydeatræk, og der vurderes således umiddelbart ikke at være trusler for artens forekomst i området.

Der er ikke foretaget overvågning af stavsild i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens forekomst i området på nuværende tidspunkt. Det er samtidig heller ikke muligt at give en trusselvurdering for arten i området. I DCE's NOVANA-rapport vurderes det, at set i forhold til arternes (båds stav- og majsild) samlede, nuværende europæiske yngleområder, samt deres ret specielle miljøkrav, som vanskeligt opfyldes i vore dages danske vandløb, vurderes det ret usandsynligt, at arterne yngler i danske vandløb.

Odder er konstateret ni steder spredt over hele området, og arten findes udbredt i områdets laguner, store søer og vandløb. Der vurderes på den baggrund ikke at være trusler for artens fortsatte udbredte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA rapport fremgår det, at der i Jylland findes en vidt udbredt levedygtig bestand af odder som er fælles for den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region.

Bæver er ny på områdets udpegningsgrundlag, og der er ikke i NOVANA sammenhæng indsamlet data på bæver, der kan understøtte en vurdering af den aktuelle forekomst i området eller at lave en trusselvurdering for arten. Bæver har jf. DCE's NOVANA-rapport en begrænset sammenhængende udbredelse i Nordvestjylland med spredte forekomster i Midt- og Sydjylland i den atlantiske biogeografiske region i Jylland. Artens udbredelse er stigende, og den har spredt sig naturligt ind i den kontinentale region i Jylland. Der vurderes at være tilstrækkelig arealer med egnede levesteder for bæver i hele Jylland i begge biogeografiske regioner, og artens nuværende udbredelse er formentlig bestemt af dens naturlige spredningshastighed.

I området er der samlet set kortlagt 30 levesteder for de 9 ynglefuglearter på områdets udpegningsgrundlag hvor der er udviklet et tilstandssystem for disse arters levesteder. Der kan være overlap mellem de enkelte arter, et delområde kan således være kortlagt for mere end en art.

For rørskovsarterne rørdrum, rørhøg og plettet rørvagtel er 13 af 16 kortlagte levesteder i høj tilstand de sidste tre er i god tilstand. Samlet set vurderes de kortlagte levesteder, at leve op til fuglenes krav til ynglestederne om store sammenhængende og uforstyrrede arealer, med en tilfredsstillende vandstand der vanskeliggør prædation fra områdets pattedyr eller anden forstyrrelse i yngletiden. Med en fast stor ynglebestand af rørdrum og rørhøg i området og udbredte, våde rørskovsområder vurderes der ikke at være aktuelle trusler for arternes fortsatte yngleforekomst i dette Natura 2000-område. Det samme vurderes at være tilfældet for plettet rørvagtel der dog har en meget svingende og tilfældig forekomst i området.

For de engfuglene almindelig ryle og brushane er 9 kortlagte levesteder i god tilstand, og det sidste levested for brushane er i moderat tilstand. Levestederne i god tilstand lever i vid udstrækning op til arternes krav til levesteders afveksling i hydrologi og vegetationshøjde på strandengsarealerne. Da vandstanden i Nissum Fjord og dermed på de omkringliggende strandengsarealer styres af slusen i Thorsminde og tilførsel af ferskvand fra områdets vandløb, er det en udfordring at sikre den rette vandstand på de fjordnære strandenge på de to engfugles potentielle ynglesteder.

For de kolonirugende arter splitterne, havterne, fjordterne og klyde er 4 af 5 kortlagte levesteder. Helt overordnet set så er de kortlagte levesteder i en høj-god tilstand, da disse levesteder lever op til de enkelte arter krav om uforstyrrelse fra pattedyr og mennesker. De to levesteder der er kortlagt til at have en moderat tilstand er begge udsat for mulig prædation fra rovdyr.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er der desuden ynglefuglen blåhals samt flere arter af trækfugle: svaner, gæs, ænder og vadefugle. For disse arter er der ikke udviklet et tilstandssystem for arternes levesteder.

Blåhals blev senest i 2019 registreret med 8 ynglepar spredt rundt langs grøfter og i rørskove i hele området. På baggrund af artens forholdsvis beskedne krav til en ynglehabitat vurderes der at være store arealer med velegnede levesteder med våd rørsump og pilekrat langs kanaler og grøfter i dette fuglebeskyttelsesområde. Der vurderes på den baggrund ikke at være lokale trusler for arten i dette område. Jf. DCE's NOVANA-rapport er blåhals under spredning i det meste af landet. Væksten i bestanden af ynglende sydlig blåhals i Danmark indikerer, at arten ikke er udsat for trusler i et særligt omfang.

Knopsvane har en noget fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område, men overordnet set vurderes forekomsten at være stabil i overvågningsperioden. Jf. DCE's NOVANA-rapport indikerer resultaterne i det lange perspektiv, at bestanden af overvintrende knopsvaner i Danmark har været stabil, mens bestandene af fældende knopsvaner har været stigende over en 50-årig periode.

Pibesvane forekommer i dette område med stor fluktuation, og arten er gennem det seneste årti blevet fåtallig i området. Det er på den baggrund ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er der set i det lange perspektiv en stigning i overvintrende bestand af pibesvane i Danmark, når der ses bort fra en periode omkring 2000, hvor tallene for arten generelt var lave uden at det kunne tilskrives hårde vintre, men bl.a. at der var en generel tilbagegang i den samlede trækvejsbestand i Europa som helhed.

Sangsvane har en ret fluktuerende forekomst i området, der i sagens natur svinger alt efter vinterens hårdhed. Overordnet set vurderes forekomsten at være stabil. Fuglene ses oftest fouragere på de naturlige græsarealer og på dyrkede arealer ved Stadilø eller på vandfladen i Mellemdyb, hvor den ofte også ses overnatte. Jf. DCE's NOVANA-rapport er forekomsten af sangsvane i Danmark mangedoblet siden midten af 1960'erne.

Kortnæbbet gås har ud fra overvågningsresultaterne en jævnt faldende forekomst i området, men da arten er overvåget i januar og marts gælder det ifølge DCE, at større antal til tider benytter beskyttelsesområdet senere på foråret eller om efteråret. Forekomsten vurderes derfor overordnet set at være stabil-faldende i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport har antallet af kortnæbbede gæs på lang sigt været stigende både i Danmark og for bestanden som helhed. På den korte bane har der de seneste år været tegn på en stabilisering af bestanden, som med al sandsynlighed kan relateres til en øget afskydning og den adaptive forvaltningsplan for arten.

Bramgås har en stærk fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område, og i overvågningsperioden ser antallet umiddelbart ud til at være faldet. Bramgås bliver i NOVANA-programmet primært overvåget i januar og marts, men større antal benytter ifølge DCE til tider fuglebeskyttelsesområdet senere på foråret eller om efteråret. Ud fra dette vurderes artens forekomst i området at være nogenlunde stabil, og tusindevis bramgæs benytter årligt området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er antallet af bramgæs i Danmark vokset støt siden midten af 1980'erne.

Lysbuget knortegås har en stærk fluktuerende forekomst i området. Arten ses i størst antal rastende på Fjandø og i Bøvling Fjord hvor den raster på vandfladen eller fouragerer på de

fjordnære strandenge. Området er især vigtigt for gæssene i forårmånederne. På landsplan vurderes det i DCE's NOVANA-rapport, at den samlede bestand har været varierende fra år til år, men er overordnet set stigende i både kort og længere tidsperspektiv.

Spidsand har en stærkt varierende forekomst som trækfugl i dette område og i overvågningsperioden 2004-17 ser antallet umiddelbart ud til at være faldet. Jf. DCE's NOVANA-rapport har den samlede danske bestand af spidsand også været fluktuerende men stabil på kort sigt, i et længere tidsperspektiv vurderes bestanden ligeledes at være fluktuerende men overordnet set stigende. Det vurderes også af DCE, at de seneste års store forekomster er de højeste siden 1970'erne.

Krikand har en stabil forekomst i området i overvågningsperioden 2004-2017, og arten fouragerer i tusindvis i de lavvandede dele af bl.a. Nissum Fjord og på de vådeste dele af engarealerne omkring fjorden. Jf. DCE's NOVANA-rapport er det samlede antal af krikænder i oktober 2018, det næsthøjeste antal, der er registreret siden 2004 og kun overgået af antallet i 2015. Set i det lange perspektiv er der, bedømt ud fra 62 regelmæssigt overvågede lokaliteter 1980-2018, en stigende bestand og en stabil bestand på et højere niveau i den korte.

Toppet skallesluger har en stærk fluktuerende forekomst i området, og der er kun gennemført et begrænset antal optællinger af arten i perioden november-marts, hvor arten normalt forekommer i størst antal. Det er på den baggrund ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om artens lokale bestandsdynamik. Jf. DCE's NOVANA-rapport har den samlede danske bestand af arten på kort sigt de sidste ca. 20 år været stabil, mens det på grund af ændrede optællingsmetoder bl.a. fra fly ikke er muligt med tilstrækkelig sikkerhed at kunne udtale sig om artens forekomst på længere sigt, og bestandsudvikling vurderes derfor at være usikker.

Stor skallesluger har en meget fluktuerende forekomst i området, hvilket dels skyldes at artens forekomst er helt afhængig af vinterens hårdhed, med mange fugle i hårde vintre og næsten ingen i varmere vintre, dels er der kun gennemført et begrænset antal optællinger af arten ved midvinter. Det er som en følge af dette det er ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er den samlede danske bestand af arten overordnet set stabil over en længere periode. Bestanden udviser også på landsplan stor variation dels afhængig af vinterens hårdhed, dels en regulær forskydning af artens overvintringsområde mod nordøst formentlig som en reaktion på klimaforandringer. Antallet af overvintrende fugle i Sverige er således steget fra omkring 8.000 overvintrende fugle i 1971 til omkring 35.000 fugle i 2015.

Områdets karakter med enge og store lavvandede fjordområder og søer tilgodeser generelt arternes krav til føde og deres krav om sikre og uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. En sikring af vandkvaliteten i Nissum Fjord og dermed grundlag for etablering af tidligere tiders udbredte undervandsvegetation, vil givetvis på længere sigt bidrage positivt til storset samtlige vandfugles forekomst i området.

Klyde ses i størst antal når de i sensommeren og efteråret fouragerer i de lavvandede dele af især Bøvling Fjord. Arten har en stærk fluktuerende forekomst i området, og det er ikke muligt med tilstrækkelig sikkerhed at udtale sig om den lokale bestandsdynamik. Fuglene benytter i en kort periode området som fouragerings- og rasteområde på returtrækket mod de store rastepladser i Vadehavet. Områdets mange lavvandede uforstyrrede, lavvandede fjordområder tilgodeser arten, og der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for artens forekomst i området. Jf. data fra DCE's NOVANA-rapport har den samlede danske bestand i et længere tidsperspektiv være fluktuerende men nogenlunde stabil.

Pomeransfugl ses årligt raste under forårstrækket i maj på dyrkede arealer især ved Pallisbjerg syd for Nissum Fjord. Arten er hidtil ikke overvåget i det nationale overvågningsprogram, og det er derfor ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Områdets karakter med en del dyrkede arealer syd for Nissum Fjord tilgodeser generelt artens beskedne krav til fourageringslokalitet i træktiden, og der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er artens forekomst i Danmark meget fluktuerende, men vurderes at være stigende i overvågningsperioden.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift af levesteder for de rørskovstilknyttede fuglearter og engfuglene ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. hede- og klitnaturtyper, da der er behov for en indsats mod invasive arter og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på bl.a. de lysåbne dele af strandengen, hvor uhensigtsmæssig hydrologi og tilgroning også er et problem. Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan desuden medvirke til at levestederne for områdets ynglefugle ikke fastholdes, i den helt overordnet set gode tilstand der ses på nuværende tidspunkt.

For en stor del af de udpegede trækfuglearter er der desuden stor synergi med indsatserne i vandområdeplanen, da en udbredt undervandsvegetation er af stor betydning som fødegrundlag for en lang række af de mange trækfugle.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og levestederne for arter og fugle på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Kunstig afvanding med grøfter, dræn eller uhensigtsmæssig slusedrift samt næringsbelastning, tilgroning og manglende drift/forstyrrelse kan forandre naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Genetablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne og mere naturlige vandstands- samt vegetationsforhold samt pleje i form af græsning og rydning vil modvirke denne udvikling, ligesom det også medvirker til at naturtyper og arters levesteder, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for den del af områdets § 3-beskyttede områder, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. I og omkring Natura 2000 området findes flere sjældne og fredede arter og

især strandtudse, purpur-gøgeurt, vandranke, sylblad, odder, laks og en lang række sjældne yngle- og trækfugle er specielle for området. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi samt sikring af pleje medfører, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N65 Nissum Fjord for er beliggende i Lemvig-, Holstebro Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. 19.600 og 58.700. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur, yngle- og trækfuglenes levesteder i området. Sikringen af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, idet der dog kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og handplanmyndigheden.

Natura 2000-planen indebærer ikke ændring i adgang til området. Miljøstyrelsen gennemfører desuden undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for yngle- og trækfugle hvilket kan have betydning for begrænsning af offentlighedens adgang.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de udpegede naturtyper og arter opnår gunstig naturbevaringsstatus, og at områdets udpegede fuglearter sikres fortsat velegnede levesteder. Natura 2000-planen vil kun helt undtagelsesvist og i givet fald kun på mindre arealer kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arternes levesteder hverken vil kunne have indflydelse på jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer. Udtagning af kulstofholdige lavbundsjord i området i tilknytning til fx. strandeng (1330), surt overdrev (6230) og tidvis våd eng (6410) og dermed på levestederne for en række af områdets udpegede ynglefuglearter vil kunne skabe mere sammenhæng mellem arealerne samtidig med at, randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Planen vil kunne påvirke laguner, søer og vandløb positivt og medvirke til at reducerer udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø. Natura 2000-planen kan således bidrage til en realisering af vandområdeplanen for området.

En øgning af udbredelse af ålegræs eller andre arter af undervandsplanter som følge af en potentiel forbedring af vandkvaliteten i selve Ringkøbing Fjord og i områdes store søer, vil også kunne medvirke til binding af CO₂ i vandområderne.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af til områder, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

Området består primært af en lavvandet brakvandslagune bag den smalle klittange, Bøvling Klit nord og syd for Thorsminde. Fjorden er opdelt i tre bassiner, Ydre Fjorde (Yder Fjord og Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog, og ved Thorsminde har fjorden forbindelse til Nordsøen via en sluse. Langs fjorden i mosaik ligger store arealer med saltpåvirkede eller ferske græsningsarealer, høslætarealer samt ubenyttede områder, der henligger med højt græs, rørskov eller strandrørsump. Øst for fjorden ligger fire søer, Indfjorden, Tangsø, Byn og Søndersund omgivet af ferske enge og udstrakte rørskove. Området indeholder længst mod vest også partier med karakteristisk klitnatur og de to hedenaturtyper.

Det vurderes ikke at gennemførelse af planens indsatsprogram til sikring og forbedring af naturtilstanden på de lysåbne naturtyper, sikring af vandringsmulighederne for fiske- og lampretarternes samt sikring af yngle-, raste- og overnatningssteder for områdets mange udpegede fuglearter vil påvirke det fjordlandskab der kendetegner området i dag.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området rummer vigtige raste- og overnatningssteder for en lang række arter af svaner, gæs, ænder og vadefugle, der alle har en forekomst af enten international eller af national betydning. Den terrestriske natur omkring fjorden er desuden vigtige yngleområder for røskovstilknyttede arter. Fjandø er med års mellemrum fortsat en vigtig ynglelokalitet for kolonirugende terner, klyder og et meget stort antal forskellige mågearter. Gennemførelse af Natura 2000-planens indsatsprogram til sikring af yngle-, raste og overnatningslokaliteter vil kun sikre og forstærke områdets værdi for såvel yngle- som for trækfuglene.

Området fungerer desuden som vandringslokalitet for lampretter men er især vigtig for laks på deres vandring fra havet til gydepladserne i de stor vandløb i og uden for selve Natura 2000-området. En tilfredsstillende vandløbskvalitet er vigtig for at levede mulighederne for disse arter ikke forringes. Dette sikres via indsatserne i vandområdeplanen for området. Uforstyrrede forhold i og omkring vandområderne og vandløbene er vigtigt for at opretholde bestanden af odder og bæver som den kendes i dag.

De små søer og vandhuller på områdets strandenge er vigtige ynglesteder for strandtudse, og der findes en bestand af markfirben i klitterne langs hele områdets vestlige kant. Begge de nævnte arter er omfattet af habitatdirektivets Bilag IV. Områdets terrestriske naturtyper er desuden voksested for flere sjældne planter som f.eks. flere orkidearter samt en lang række sjældne arter af mosser og rensdyrlav.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, og arter som lever i tilstødende områder, positivt, da planen indeholder en række indsatser til sikring eller forbedring af naturtyperne der er levested for disse arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningerne: Skindbjerggård, Bøvling Klit og Holmen og Krogshede Enge. Desuden er Nissum Fjord, Feldsted Kog og Indfjorden udpeget som vildtreservat - Nissum Fjord. Endelige er det udpegede fuglebeskyttelsesområde også udpeget som Ramsarområde.

De tre arealfredninger og det udlagte vildreservat i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier herunder strandengene i området og at sikre beskyttelsen af trækkende fugle. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter kan særligt være et problem i overdrev-, kyst-, klitnaturtyperne samt på hederne.

Planen indeholder en målsætning om etablering af og/eller fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Speciel store dele af det kortlagte strandengsareal i området er i moderat tilstand. For en stor del af disse mere tørre områder skyldes det begyndende tilgroning med tagrør og andre høje plantearter der bortskygger den lavere del af planterne. For nogle af de kortlagte naturtypers vedkommende vil denne indsats vil ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arters forekomst og negative påvirkning på områdets naturtyper inden for Natura2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke især de næringsfattige naturtyper fx heder, klitter, overdrev og enkelte af de små søer i området. Naturtyperne og søerne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller slusepraksis kan forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper mod især tilgroning med høje urter og vedplanter vil i stor udstrækning også medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede ynglefuglearter samt en lang række andre fuglearter og arter, der benytter området som yngle- og rasteområde. Der vurderes derfor at være stor synergi mellem naturtypeindsatsen og indsatsen til sikring af fuglenes levesteder.

Der er inden for området kortlagt 33 småsøer. Otte af disse tilhører naturtypen strandsø (1150), der ikke udarbejdet et tilstandssystem for den sønaturtype. Langt den overvejende del af de søer der kan tilstandsvurderes er i høj eller god tilstand, da de har en forholdsvis udbredt karakteristisk undervandsvegetation, og de vurderes kun i begrænset omfang at være påvirket af næringsstoffer. I enkelt af de kortlagte søer er der konstateret en vist udbredelse af grønne trådalger og en mindre udbredt undervandsvegetation. Dette indikere forhold der ikke er optimale for disse søers naturtilstand. De pågældende søer er beregnet til at være i moderat tilstand. Af vandområdeplanen for området fremgår det selv Nissum Fjord har en forringet miljøtilstand med en sparsom udviklet undervandsvegetation. Ud over selv fjorden er yderligere to vandområder kortlagt som kystlagune det drejer sig om Indfjorden og vandområdet med navnet Våd eng v. Nissum Fjord. Begge disse er i Vandområdeplanen vurderet til at have en god økologisk tilstand. De to store søer Tangsø og Byn i den østlige del af Natura 2000-området er begge i vandområdeplanen vurderet til at have en

moderat økologisk tilstand. Karakteristisk for disse fire vandområder er dog, at de har en meget veludviklet undervandsvegetation med en række sjældne undervandsplanter.

Medtaget på området udpegningsgrundlag er i alt otte arter. For vandranke, bæklampret og odder er der foretaget en overvågning over arternes forekomst inden for området, og for laksens vedkommende er dens forekomst i Storå-systemets vandløb undersøgt og DTU Aqua. Der vurderes ikke at være trusler med disse arters forekomst i området. For flod-, havlampret er der foretaget en overvågning men arterne er ikke blevet registreret. For stavsild og bæver er der endnu ikke foretaget overvågning af disses forekomst, hvorfor det endnu ikke er muligt at give en trusselsvurdering. Det vurderes i DCE's NOVANA-afrapportering at stavsild, set i forhold til arternes samlede, nuværende europæiske yngleområder, samt deres ret specielle miljøkrav, som vanskeligt opfyldes i vore dages danske vandløb, vurderes det ret usandsynligt, at arterne yngler i danske vandløb.

For ynglefuglenes vedkommende er der foretaget levestedskortlægning for ni arter. For langt de fleste af disse er tilstanden af levestederne beregnet til at være i høj eller god tilstand. Enkelt af de kortlagte levesteder er i moderat tilstand hvilket skyldes især risiko for prædation og en uhensigtsmæssig hydrologi på engarealerne. Overordnet set vurderes der derfor ikke at være væsentlige trusler mod de ni ynglefugles fortsatte forekomst i området. For god ordens skyld skal det nævnes, at de to engfugle arter begge nærmest er forsvundet som ynglefugl fra området, men dette skyldes ikke mangel på egnede ynglepladser. Begge arter - almindelig ryle og brushane - er i generel tilbagegang i Danmark. Prædation fra rovdyr er et problem for flere af områdets ynglefuglearter, specielt de kolonirugende og engfugle er sårbare overfor prædation i yngletiden.

For nogle af de udpegede trækfugle (svane, gæs, ænder og vadefugle) er vandområderne inden for området især vigtige som raste- og overnatningsområder. Arterne finder føde på græs- og landbrugsarealer både i og uden for området, og Nissum Fjord og de store søer sikrer arterne uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. I Nissum Fjords tre bassiner er der generelt set en sparsomt udviklet undervandsvegetation. På trods af den noget forringede miljøtilstand af vandområderne som er beskrevet i Vandområdeplanen, så er der konstateret en udbredt undervandsvegetation i både de to laguner og i de to store søer. På den baggrund vurderes der ikke at være trusler for de udpegede vandfugles fortsatte forekomst i området. For de tre trækfuglearter på udpegningsgrundlaget: lille kobbersneppe, klyde og pomeransfugl vurderes der ikke at være trusler for de tre arters forekomst inden for området. Da der findes lavvandede fjordområder, græs-, og landbrugsarealer, der lever op til de tre arters krav til levesteder.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper og dermed en række ynglefugles levesteder. Denne indsats vil også medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området. Den store bestand af især gæs i området bidrager helt naturligt til at fastholde en lav strandengsvegetation på store dele af de kortlagte strandengsarealer i området.

Etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der evt. er gennemført for at forbedre hydrologien i de to foregående planperioder vil bidrage til at stabilisere eller forbedre naturtilstanden på især strandenge, tidvis våd eng og de vådeste del af rørskoven - der fungerer som yngleområde for de rørskovstilknyttede fuglearter.

Der søges udtaget kulstofholdig lavbundsjord i tilknytning til især den vådeste del af den rørskovsbevoksede strandeng der bl.a. er levested for rørskovsfugle som rørhøg, rørdrum og plettet rørvagtel og til den lysåbne del af strandengen der bl.a. er levested for engfugle som almindelig ryle og brushane, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

Indsatsen til sikring eller forbedring af tilstanden for de lysåbne naturtyper især dog strandeng vil i stor udstrækning også være medvirke til at sikre eller forbedre forholdene for den overvejende del af området udpegede ynglefuglearter. Indsatsen med revidering af bestemmelserne for vildtreservatet i området skal sikre en fortsat minimal forstyrrelse i sårbare perioder for især de udpegede trækfuglearter.

Med vandområdeplanerne og de tilhørende indsatsprogrammer gennemføres indsats til opfyldelse af vandplanlægningens mål om god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande. Disse indsats bidrager tillige til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen for området, og vil betyde forbedrede levevilkår for de fleste af områdets udpegede trækfuglearter.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsJORDE har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

I tabel 1 herunder er gennemgået i skemaform planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018, bilag 1, litra f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

			<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for områdets lysåbne naturtyper på strandenge, klitnatur, heder og overdrev og de mindre søer i området. Miljøtilstanden i kystlagunen, de større søer og vandløbene håndteres via vandområdeplanen.</p> <p>Med gennemførelse af planens indsatsprogram vil der også ske en sikring af de udpegede fuglearters levesteder, samt i synergi med områdets udpegning som vildtreservat sikre uforstyrrede levesteder for området trækfugle. Ligesom der vil være stor synergi med vandområdeplanen til forbedring af forholdene for områdets mange udpegede planteædende fuglearter. Planens indsatsprogram vil også bidrage til frie vandringsmuligheder til gyde- og opvækstområder for områdets udpegede fiske- og lampret arter.</p> <p>Planens indsatsprogram vil også sikre egnede og især uforstyrrede levesteder for odder og bæver på deres levesteder ved de store søer i den østlige del af området og i områdets vandløb.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur og arternes levesteder i området.</p> <p>Sikringen og forbedring af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, dog kan der forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en mindre plejeindsats.</p> <p>Miljøstyrelsen gennemfører desuden undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for yngle- og trækfugle hvilket kan have betydning for begrænsning af offentlighedens adgang.</p>

Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper, arter og fuglenes levesteder i området således, at naturen og levestederne i området fastholdes i en høj-godt tilstand eller således på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssigeffekt.</p>
Jordbund	X		Iværksættelse eller ændring af pleje og/eller hydrologiske indsatser vil kunne ændre de fysiske og kemiske forhold i jordbunden. Evt. udtagning af kulstofholdige lavbundsjord vil ligeledes have en betydning for jordbunden i de berørte områder
Vand		X	Natura 2000-planen rummer ikke indsatstakrav for vandkvaliteten i lagunerne, de store søer og vandløbene, da disse krav fastlægges i vandområdeplanen for området. Der vil dog være stor synergi med evt. indsatser i vandområdeplanen for vandområdet.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, da indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af vandkvaliteten i områdets store vandområder, vil kunne medvirke til binding af CO ₂ i disse.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier

			for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af de forskellige landskabstyper der kendetegner dette Natura 2000-område.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Natura 2000-planens indsats får ikke betydning for fortidsminder eller omgivelser omkring kirker.
Arter	X		Se vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets udpegning som vildreservat, da reservatet har til formål at sikre naturværdier og trækfuglenes raste- og overnatningsområder, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.</p> <p>Indenfor Natura 2000-området er der tre fredninger. Der alle er landskabsfredninger til sikring af især strandengene i området.</p> <p>For vurdering af planens påvirkning af vildtreservaterne i området, se tabellens afsnit om Befolkningen og Menneskets sundhed.</p>
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for arealer med de lysåbne naturtyper, arternes levesteder samt sikring af uforstyrrede overnatningsmuligheder for trækfuglene på områdets udpegningsgrundlag. Ved gennemførelse af vandområdeplanen må der forventes en stor synergi til sikring af vandkvaliteten i lagunen, store søer og en generel forbedring eller sikring af en god vandløbskvalitet.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre eller forbedre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Med gennemførelse af Natura 2000-planen forbedres tilstanden af de lysåbne naturtyper, yngle- og trækfuglenes levesteder, sikring af frie vandringsmuligheder for de udpegede fiske- og lampretarter samt sikring af uforstyrrede yngleområder for de to pattedyrsarter. Endelig vil der være synergi med vandområdeplanen for så vidt angår miljøtilstanden i områdets kystlaguner, de store søer og vandløbene i området. Planen vurderes derfor ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen kan dog have en minimal indvirkning for de den rørskovsbevoksede og vådeste del af strandengen, der fastholdes som tagrør til sikring af levesteder for de to rørskovstilknyttede fuglearter.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I forslag til Natura 2000-planen for N65 Nissum Fjord planlægges der en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper og visse fuglearters levesteder en hensigtsmæssig drift, pleje, hydrologi og uforstyrrelighed, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

De rørskovstilknyttede ynglefuglearter - rørhøg og rørdrum - har deres ynglepladser i den vådeste del af rørskoven. Disse arealer er kortlagt som strandeng, og det prioriteres, at denne del af rørskoven fastholdes som rørskov til sikring af fuglenes ynglepladser. Dette kan medføre at større arealer med strandeng vil fremstå i en forringet naturtilstand.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Nissum Fjord (nr.65). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk